

Beroendeframkallande läkemedel (BFL)

APT-material

Läkemedelskommittén

Fredrik Hagerman

Tobias Damgaard

2026-06-03

Varför arbeta med BFL?

- **Primum non nocere (först och främst, skada inte)**
 - Potenta läkemedel med stora patientrisker
 - Indikationen ofta tveksam vid långvarig behandling – vi riskerar göra mer skada än nytta
- Avsaknad av gemensamt arbetssätt och ansvarsfördelning mellan och inom kliniker
 - Eftertraktat av patient, kontakt med flera kliniker parallellt
 - Otydlig indikation och dokumentation gör det svårt för medarbetarna
 - Läckage till obehöriga personer

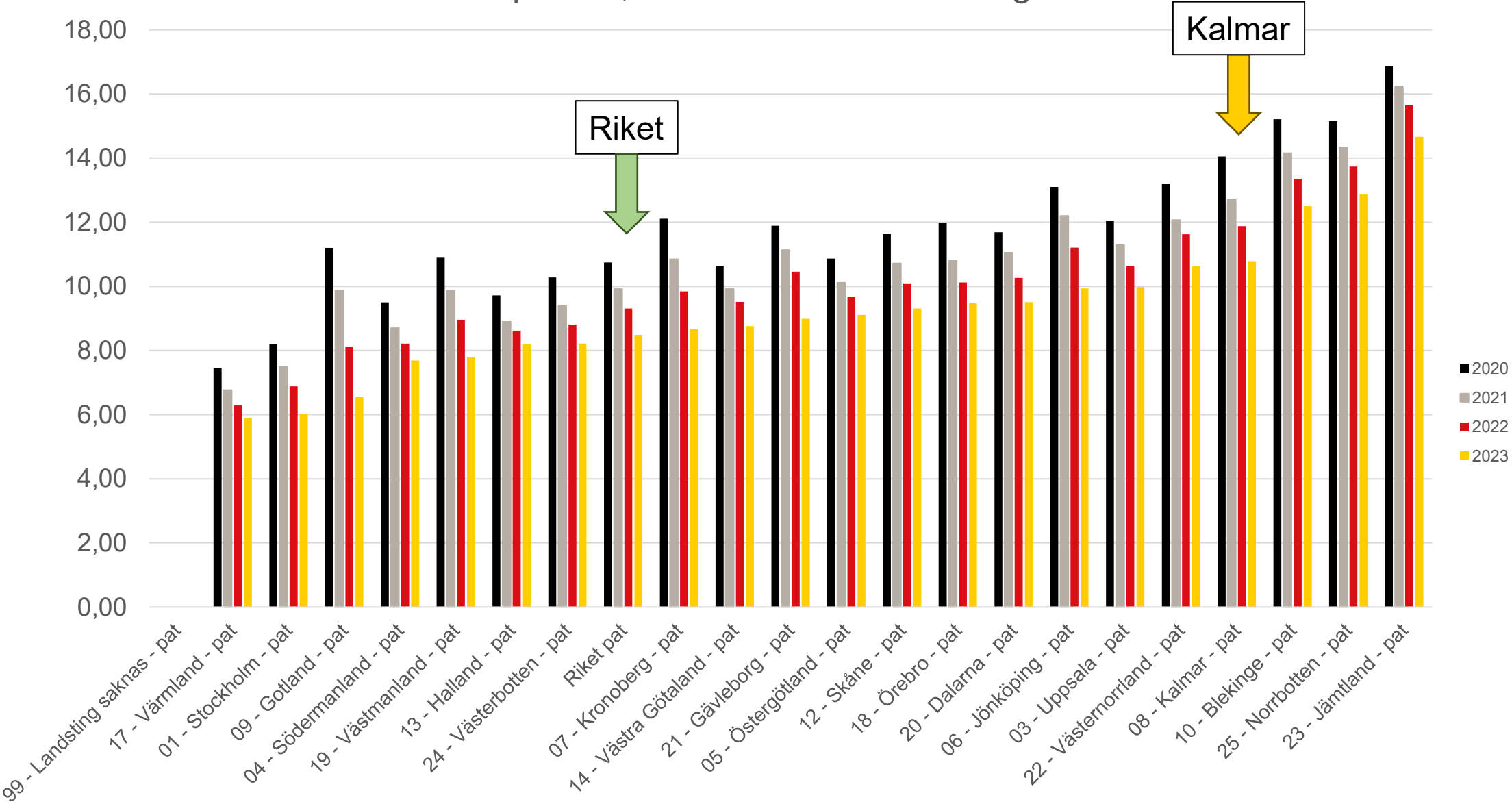
Vad menar vi med BFL? Fyra läkemedelsklasser:

Antal patienter i Kalmar län som hämtat ut på apotek 2024

Opioider	14 000
Bensodiazepiner	6 700
Zopiklon/zolpidem	11 700
Pregabalin	1 200

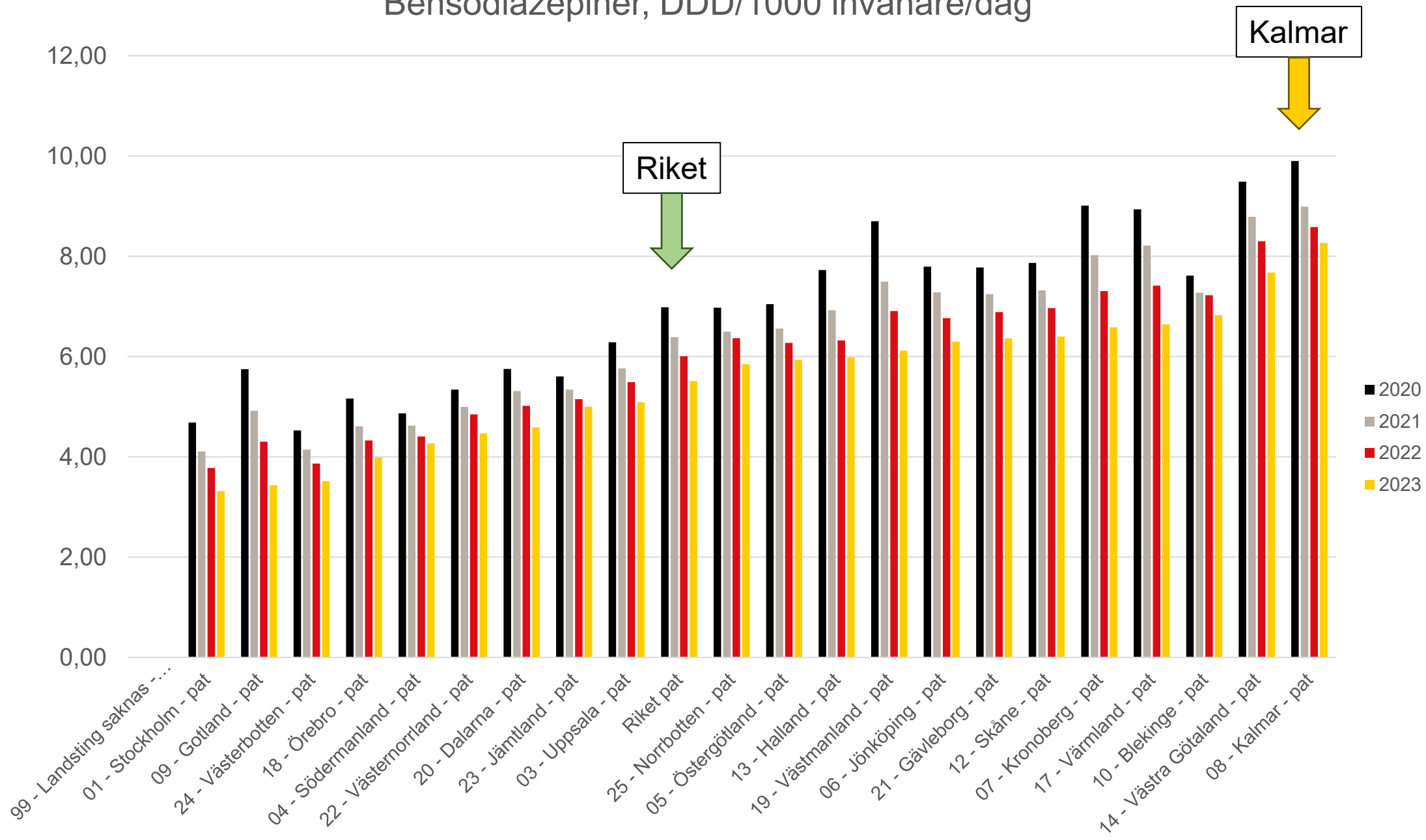
Kalmar ligger högt

Opioider, DDD/1000 invånare/dag

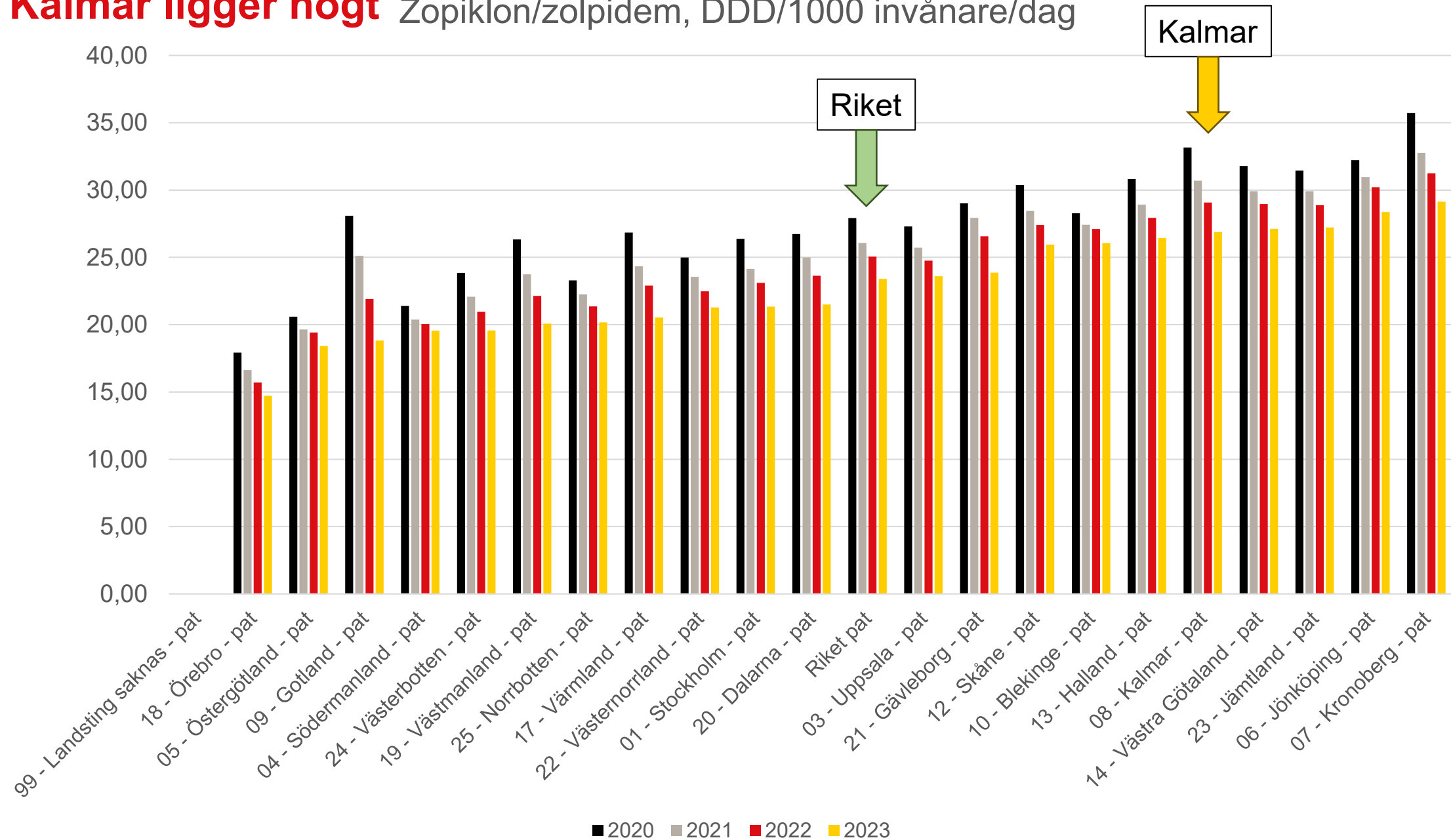

Kalmar ligger högt

Bensodiazepiner, DDD/1000 invånare/dag

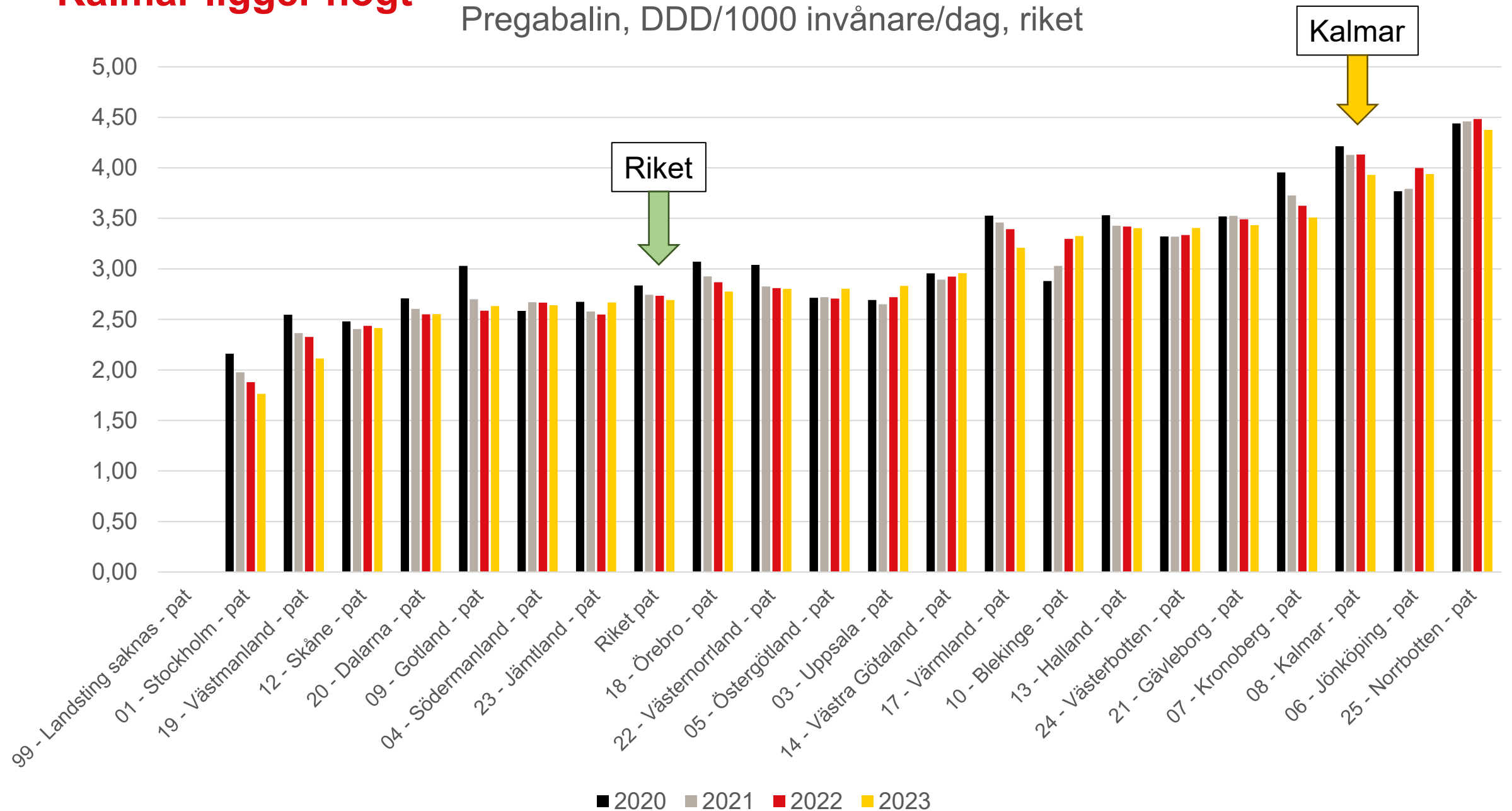

Kalmar ligger högt Zopiklon/zolpidem, DDD/1000 invånare/dag

Kalmar ligger högt

Pregabalin, DDD/1000 invånare/dag, riket

Uppdragsbeskrivning

- Regiongemensamt arbetssätt för ordination av BFL
- Ta fram ett helhetstänk som kan implementeras i hela regionen, samtliga förvaltningar

Deltagare BFL implementeringsteamet

- **Daniel Webster**, verksamhetsutvecklare
- **Fredrik Hagerman**, specialist allmänmedicin
- **Tobias Damgaard**, apotekare
- **Jeanette Assarsson**, specialist kirurgi och verksamhetschef
- **Linnéa Grybäck Nilsson**, patientsäkerhetssamordnare, sjuksköterska
- **Mirjam Mohlin**, specialist psykiatri och allmänmedicin
- **Johan Liliequist**, specialist ortopedi och verksamhetschef
- **Anna Michaëlsson**, specialist internmedicin
- **Kamil Uminski**, specialist allmänmedicin
- **Rickard Kindgren**, specialist psykiatri
- **Sandra Nilsson**, specialist allmänmedicin
- **Kristin Forgbert**, sjuksköterska ortopedkliniken

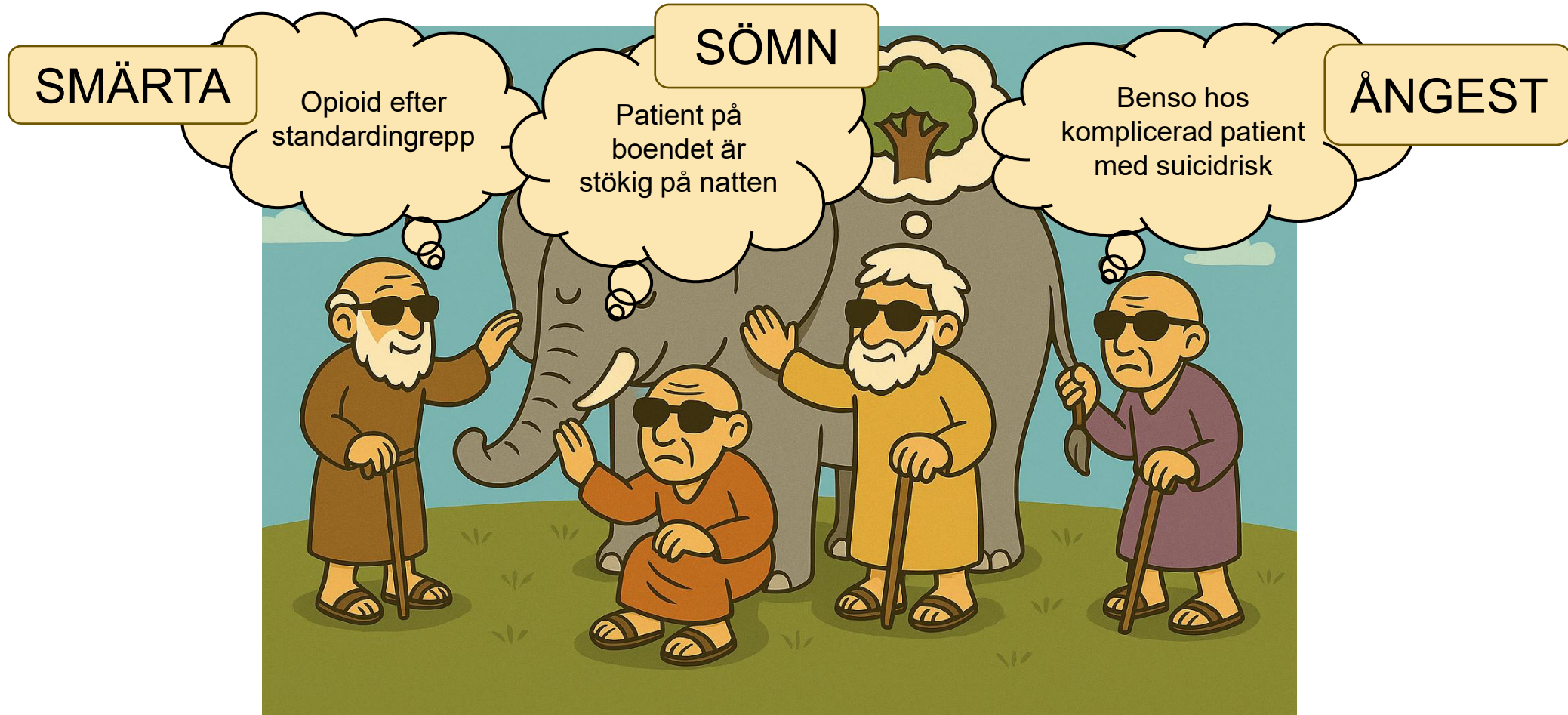
Staben

Kalmar

Västervik

Oskarshamn

Olika perspektiv mellan verksamheter

AI-genererad bild

Regiongemensam riktlinje

- Utgångspunkt i primärvårdens [riktlinje](#), som omarbetats
- Regiongemensamt förhållningssätt för arbetet med BFL
- Fastställd av Sjukvårdsledningen, trädde i kraft 2026-01-01
- Implementerad i regionen 1 nov 2026

För vårdgivare

Sök

AdministrationUtveckling & KompetensSamverkan & Avtal

[Dokumentation & Behandling](#) / [Läkemedel](#) / [Ordnation och förskrivning](#) / Beroendeframkallande läkemedel

Beroendeframkallande läkemedel

Sidan är under uppbyggnad och uppdateras regelbundet.

Beroendeframkallande läkemedel (BFL) är kraftfulla läkemedel som behövs vid vissa tillstånd, men kan orsaka stort lidande om de används felaktigt. Därför behöver ordinationen av dessa läkemedel vara ansvarsfull och genomtänkt. I Region Kalmar län finns en övergripande riktlinje med ett gemensamt förhållningssätt vid ordination av BFL. Riktlinjen gäller opioider, bensodiazepiner, zopiklon/zolpidem och pregabalin. Undantag är patienter med malignitet, LARO-patienter samt vård i livets slutskede.

Riktlinjen bygger i korthet på att:

- Det finns en tydlig indikation och väldokumenterad plan, inklusive uppföljning eller avslut.

Hitta på sidan

[→ Dokumentation](#)

[→ Riskfaktorer](#)

[→ Patientinformation](#)

[→ Utsättning](#)

[→ Smärta](#)

[→ Sömnsvårigheter](#)

[→ Ångest](#)

Region Kalmar län

MEDICINSK RIKTLINJE
Dok-ID: LK-601 Version: 1
Giltighetstid: 2026-01-01 -
Handläggare: Fredrik Hagerman, Ordförande Läkemedelskommittén
Fastställd av: Sofia Hartz, Planeringsdirektör

Ansvarsfull ordination av beroendeframkallande läkemedel

Syfte och ansvar

Syftet är att förtydliga ordinatörens ansvar vid ordination, uppföljning och utsättning av beroendeframkallande läkemedel (BFL).

Berörd verksamhet

Ordinatörer av läkemedel i Kalmar län.

Riktlinje

Patienter som behandlas med BFL ska ha en ansvarig ordinator eller enhet. En ansvarsfull ordination av BFL förväntas öka patientsäkerheten och minska biverkningar, skadligt bruk, beroendetillstånd och dödlighet.

Avgränsningar

Riktlinjen avser ordination av opioider, pregabalin, bensodiazepiner och bensodiazepinliknande preparat. Riktlinjen omfattar inte behandling med BFL vid symptom orsakade av malign sjukdom, vid vård i livets slutskede samt till LARO-patienter¹.

Arbetsätt

BFL ordinerar till utvalda patienter, i normalfallet tidsbegränsat. Vid korrekt medicinsk indikation kan behandlingen ha god effekt och bör inte undanhållas patienten. Bedömning av nytta och risk görs innan behandling. All behandling ska ha ett slutdatum eller en planerad uppföljning för att undvika onödigt långvarig förskrivning. Patienten ska informeras på ett adekvat sätt om planen och att det rör sig om ett BFL.

Dokumentation

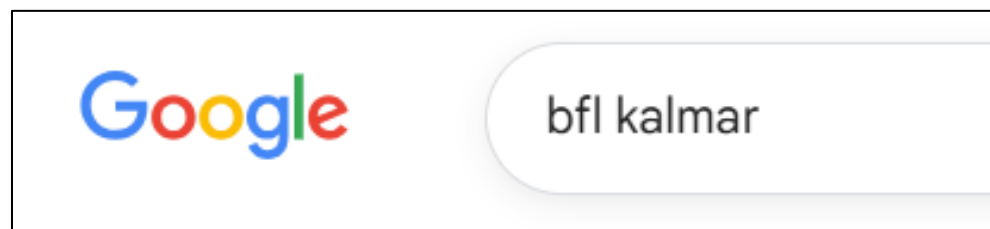
Ordnation av BFL ska dokumenteras i journalen, inklusive medicinsk indikation, plan för läkemedelsbehandling samt uppföljning. Bedömning av risk dokumenteras när det är indicerat. Dokumentation är viktig för övrig vårdpersonal i kommunikation med patienten.

Ansvarsfördelning

Enligt regionrutin² är ordinator skyldig att följa upp behandlingen. Vid ändring av pågående ordination, inklusive förnyelse av recept, tar ordinatören över ansvaret för behandlingen fram till dess att annan förskrivare accepterat övertag. Är ordinatören inte tillgänglig bär enheten ansvaret för behandlingen. Om ett skadligt bruk eller beroendetillstånd uppstår ska åtgärder vidtas.

Vad händer?

- Lokalt arbete på alla patientnära kliniker, samtliga förvaltningar
- Regelbunden statistik som återkoppling
- Ny BFL-hemsida med beslutsstöd och andra resurser

Läkemedel

All information och rutiner gällande ordination, förskrivning, restsituationer, försörjning och hantering av läkemedel finns på vårdgivarwebben.

[Till läkemedel på vårdgivarwebben →](#)

Läkemedel

Rekommendationer och riktlinjer om behandling med och hantering av läkemedel.

Sök i läkemedel

× Sök

Du har fått 5 träffar på "bfl" ⓧ Stäng

Beroendeframkallande läkemedel, BFL

BFL

Ordination och förskrivning

WEBSIDA

Vad vill vi uppnå med ett gemensamt arbetssätt?

- Att läkemedlen endast används på rätt **indikation**
 - Men vi ska inte undanhålla behandling när BFL behövs
- Att varje patient har en **tydlig plan** för behandlingen, som är lätt att hitta i journalen
- Att **patienten är informerad** om sin plan och att läkemedlet är beroendeframkallande
- Att vården **trappar ner BFL** på ett tryggt och säkert sätt för patienter som inte har goda skäl för fortsatt behandling.
 - Efter längre tids behandling finns risker med att avsluta den plötsligt
- Att **ansvaret för behandlingen är tydligt** inom och mellan enheter

Rätt indikation och tydlig plan – vårt gemensamma ansvar

Alla på enheten har en viktig roll att spela!

Frågor varje medarbetare kan ställa sig

- Vad innebär det nya arbetssättet för oss på vår enhet?
- Hur bidrar jag utifrån min yrkesroll?
- Vad behöver vi för att detta ska fungera bättre på vår enhet?

Fler frågor finns i bifogat utskick.

Tillsammans
för ett **friskare**
tryggare och
rikare liv